



A' ROMAI TSÁSZÁRI ÉS AP. KIRALYI FELSÉGNÉK  
KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBŐL Szombaton 31. Májusban. 1788.

Most irhatunk már valamit !

Ujjármot ütött az óra a' Törököknél! Ezen hónap-  
nak 13-dikától fogva Bender és Oszakov a'  
Muszkáktól, Kotzim pedig Hertzeg Kóburg alatt a'  
F. Tsászáriaktól a' leg-kemenyebb tűz alatt vagyon.  
Ezt eddig bizonyosan tudjuk, hogy pedig eddig  
mind a' 3. meg-vétetett, ezt a' magunk fejünkből  
mondjuk a' környül-állásokból, és fogják tapasztal-  
ni a' mi E. Olvasóink, hogy Májusnak 30-dik nap-  
jáig 1788-ban már mind Bender, mind Kótzim és  
Oszakov el-foglaltatva vagyon a' Törököktől. — Servia-



ban és Bosniában 50-ezer Keresztény lakók fog-  
 tanak a' F. Császár mellett önként fegyvert, kiknek  
 minnyájoknak 60 kemény töltések és fegyverek  
 vagyon készen; otthon a' magok házoknál ülnek;  
 és csak azt várják, hogy a' Nagy Vezér bé-kukon-  
 tson közikbe, és a' F. Császári Tábor ott legyen,  
 leg-ottan öszve - szaladnak; és a' magok Hazájoknak  
 jobb állapotjáért, a' Kereszténységért, nemzetekért,  
 Feleségekért, gyermekekért, Oltárjaikért, tűzhelyeikért  
 és Sótartójokért hathatos szolgálatot fognak tenni.  
 Ezek többnyire mind Görög vallásuak, a' Török el-  
 len-való hadakozásra, valamint az Oroszok, kemé-  
 nyek és áthatatosok. — Hogy Bender és Otsakov  
 Muzka tűz-között vagyon, sőt hogy eddig a' Tö-  
 röktől el-vétetett abban senki sem kételkedhetik; de  
 mig ezen tüzekről tökéletes tudósítást tehetnénk,  
 ezen most érkezett Csernovitzi Levélből tekintsünk  
 Kotzimba; mely Levélben edgy betűt sem remény-  
 lünk tréfát, vagy önként való hazugságot. A' Le-  
 vél ez: — Kedves Barátom! — Ezen hónapnak  
 6-dikán mozdula-ki egész Bukovinából a' F. Császá-  
 ri Tábor, melynek edgy része az itten fekvő 4  
 Batáliom Muzkakkal és a' nehéz Artillériával a'  
 Dnisteren által-költézék, hogy Hotin Várának nap-  
 keleti részét ostromlaná; más része pedig Kuleuko-  
 utznál lépe-bé a' Rajába, és az előtte fűtő Török  
 Tábort bé-zará Hotimba. Az Ujság-látásnak kíván-  
 sága engemet-is olly bátorságra gerjeszte, hogy e.  
 h. 10-dikén 3-ad magammal a' Táborhoz mennék;  
 holott e' következő történeteket szem-immel szem-  
 léltém: — Pünkösd 1-ső napján; az az 11-dik  
 Máj. ki-rohanának a' Várból mint egy 3000 Törö-  
 kök, és reggeli 4 óra tályban a' Tábor előtt (mely  
 a'



a' Vároftól más-fél órányi földre fekszik) magokat meg-mutaták; melyre 4 Batáliom gyalogság, 2 Divízió Húszárság, ugyan annyi lovas-németekkel és 100 Arnautákkal elejekbe álla az ezen Sergeknél lévő 4 Vezérrel; és mind addig verték őket vissz-fza, valamig népeink véletlenül a' Város felibe érkezének (mert ugyan-is olly völgyben fekszik a' Város, hogy valamig mint edgy 200 lépésnyire nintsen az ember tőle, tellyefséggel nem láthattya.) Ekkor leg-ottan olly kemény ágyuzás vala rájok a' Várból, a' minemühez hasonlóról a' mi hadban meg-őszült katonáink sem emlékeznek; mivel az ágyúik olly szer-felett való nagyok, hogy azoknak gollyóbis 23 — 27 — és 30 fontot-is nyomnak. Ezt látván a' mi népünk, a' második lövésre 34 gránátokból kötött tüzes koszorúkat küldének-bé a' Városba, mellyek által az egész külső Város egy néhány pertzentések után lángot vete, és a' Basának leg-szebb múlató-palotáji fok élés-házokkal edgyü t füsté és hammuvá levének. A' mely lövések a' Városból estenek, mind a' mi népünknek fejek felett mentenek-el; következésképpen több kárt nem tettek, hanem edgy *Karsai* nevü Húszárnak a' Tsászár Sergéből edgy ágyú-gollyóbis fejét ugy le-ütötte, mintha soha ott sem lett volna. Széllyel pattant feje tsontja mellette álló Pajtáfsát meg-sebesítette, és Kapitányára lottsant feje veleje ennek ájulást okozta; kin mindazáltal az érvágás azonnal segite. A' Sántzból lövöknek fegyvere csak 5-nek fogyasztá-el életét, és 23 meg-sebesített; mely tüzelés egész dél-utánni 4 óráig tartta; midőn edgy irgalmatlan Zápor-első jövén, még az ágyúkkal való lövést-is meg-akadályoztatta, és így vissz-



fza-térének Népeink a' Táborba ; az óltától fogva minden nap így foly a' játék ; de részünkről felette szerentséfen. A' Vár fel-adása meg-vagyon ígérve ; de ilyen lehetetlen fel-tétel alatt : hogy Casásjokat és minden hadi-készületeket magokkal a' Városból el-vihessék ; mi lesz en ki-menetele meg írom ; én éppen Tsötörtökön érkezém vissza ezen szomorú játék szemléléséből ; melly hozzánk 6 órányi földre vagy. Csernovitz 18 - dik Máj. „ — Még a' Török Nagy Vezérről és annak roppant Táboráról semmi bizonyost nem tudhatunk , hól állott - meg , vagy hól fogja magát véietlenül ki-ütni ; de már a' mi részünkről mindenütt terített asztalra váratik ; és hogy nagyobb pompával fogadtassék , minden Ujság Levelek által az erősttetik , hogy a' F. Ts. és K. Tartományokban ( Magyar-országot innen ki-rekesztvén ) 72 - ezer Rékluták vétettetének ujjanon-fel ; és 4000 kemény hátos paripáknak vásárlásokra már bizonyos Kereskedőkkel *Contraktus* vagyon tsalhatatlanúl tsinálva , hogy mennél hamarébb meg vásárolják ; mivel ő Felsége még 3 Vafas - Regimentet kíván fel-állítani ; mellyek elől-hátúl vasban öltözvén , tsupán tsak kardal fognának hadakozni. — Szemlinben 2 Török Kémek estenek fogságba , és mivel ezek , a' tudósítás-szerént , nagy tekintetű emberek valának , egyenesen ő Felsége eleibe vivék , és azt mérik ezekről erősttteni , hogy ezeknek ki nyilatkozások és el-fogattatások nagy hasznára volna a' F. Udvarnak. — Zágrábból írják , hogy ide ezen h. 3-dikán 600 sebes katonákat vittének , az ott lévő Betegek' házába , és hogy itt már 1400 Táborig betegek feküsznek , — mi lesz , ha közönséges tsaták találának lenni ? — A' Likániai szélekről



lekről jött levelekből értyük, hogy e. h. 8-dikán a' mi katonáink között edgy Kompania *Monténigro* felé indult, hová edgy F. Császári Vezért-is várnak Olasz-országból; hogy ezek a' F. Császári Udvar mellett légyenek, már mindenek tsalhatatlannak lenni erősitik. — Ama farkány-tojásból költ Oláh-országi Fejedelem' *Mavrojéniről* olly hirek érkeztek Bukorestből, hogy a' Porta által *Testerdárnak*, az az: a' Nagy Tábor kintses és élésbéli gazdájának tétetett volna, és hogy már jöne-is a' helyibe oda tétetett fő Kormányozó; A' Moldovai el-fogott H. *Ipsilándi* helyibe pedig tétetett a' Portától edgy *Alexius Morusi* nevű Hertzeg; kiről azt erősitik, hogy már 20 ezerezet magával jöne-is *Jassi*-felé, hogy *Obester Fábri* Urtól a' *Jassibéli Comendásságot* által kérje; de még nem tudjuk mit fognak erre az *Erdödi*, *Császár*, és *Székely Húszárok* felelni. — Az Erdélyből érkezett hadi-tudósítások szerént, a' Törökök mind a' *Valkáni Passus* felé láttatnak takarodni, hól ezen h. 10-dikén 5000 Törökök között, és a' mi, első Oláh Regementbéli *Obester Krai* Ur alatt lévő 2000 katonáink között edgy tüzes tsata mene véghez; mellyben a' Törökök megint azon nem betsületes hadi-férfiakhoz illő kutya-uszittással kívánák a' mi népünket öszve zavarni; de magok-is azonban olly bolond dühösséggel ütötenek a' miéinkre, melyhez hasonlóról alig emlékezhetni. Az utat el-zárt veszedelmes Spanyol forompokat itt ugy által ugratták a' Török lovak, mintha nem is lett volna, még pedig minden veszedelem nélkül. Itt el-estenek az *Orosz* Sergéből 38, az első *Oláh* Regementből 64, és a' *Toskána Húszárok* között 22. köz-emberek; *Orosz* fő Hadnagy

Fei-



*Feigelnek* pedig a' fein ment keresztül a' gollyóbis, ki azonnal ott marada. — A' Moldovai *Arnauták*-ból gyült szabad Sereg már 3000-re mégyen. — A' Hertzeg *Liktenstáin* lovas Legénye; ki már az ő Urával egynéhány háborukat ki-álván, a' Pruszszusnál Táborig fogságban-is vala, a' Dubitzai tsatában, nem lévén olyan jó paripája mint az Urának, az árkot által nem ugardhatta az Ura után — utól érték a' Törökök, és fok hadi-tüzet már ki állott öreg fejét el-vitték. Felesége gyermeke vagyon Bétsben. — Hogy a' F. Császár azon szerentsetlen barlang *Dubitzá* körül maga-is meg-fordult légyen, már arról tudósítást vettünk, és — \*\* A' Hertzeg *Liktenstáin* fő Vezér Uról innen érkezett tudósítá-fok-szerént, itt az utolsó veszedelem után semmi nevezetes történet nem esett. A' Dubitzai Törökök szüntelen több több erőtséget kapnak magoknak, és ottan ottan a' portázók között tseté-paték esnek; de a' mellyek mindég csak 2 — 3 legénybéli hárral szoktanak végben menni. — A' Feldm. L. G. *Vartensleben* Ur tudósítása - szerént, edgy 1000 főből álló Belgrádból küldetett Török Sereg és a *Kotsa* vezérsége alatt lévő szabad seregbéliek között e. h. 13-dikán edgy 2. óráig tartott kemény tsata vala; melyben *Kotsa* 27-et el-vesztett a' maga vitéz Seregéből, 11-en sebet kaptanak, és egy el-fogatott. A' Törökök közzül 30 - an estenek - el, és fokon meg-sebesítettének, és ugyan ekkor *Jagodina* felé a' Sántzba visszafizafis térének. — Az első O-láir Reg. Obestere *Kray* Ur alatt esett és fellyebb említett tsata, az Erdélyi fő Vezér *Fábris* Ur által erősítették, hól a' Vidini *Osman* Bafsa, és *Kara Musztafa* Bafsa alatt csak lovasok 4000-ren valának, és



és 2000 Macedóniai gyalogság. Ezen tudósítás már fellyebb tudva vagyon. Itt a' *Kray* Obester Ur tudósítása-szerént 200 Törökök estenek-el, és 500 sebeseket 50 szekeren vittenek a' Törökök Krájóvába. A' gyalogok Agája is itt el-esett, és fél-halva *Kerbonyestibe* vitetvén ott el-temettetett; 2 más lovas-ferég Vezér pedig Fladénybe dugatott a' földbe. E mind a' kettő Spanyol scrompokot ugratott vala által szerentséfen; de szerentséfen többé egyik sem jöhete vissza. A' mi Tisztjeink közül (a' köz embereket fellyebb meg-irtuk) el-esett fő Hadnagy *Fejgelen* kívül, meg-sebesítették a' Toskánna Húszár Seregbéli Kapitány *Deneki*, Hadnagy *Trájszel*, *Radnotfáy*; a' Székelyek közül Hadn. Báró *Seney*; az Oroszéból Zászlótartó *Frantenberg*. — *Kray* Obester Ur nem gyözi eléggé ditsérni ezen alatta vitézkedett Népnak álhatatos és próbált hadi képességét; a' Tiszteknek meg-rettenthetetlen bátor és okos sziveket. Név-szerént meg-ditsérte az Udvar előtt a' többi között Tosk. Kapitány *Denekit* és ugyan ott Hadnagy *Radnotfáit*, Székely Hadnagy Báró *Seneit*, és Toskánna H. Hadnagy Báró *Révait*; és azon már sokszor elé fordult első Oláh Seregbéli Strájamestert *Mazúrt*. — A' Bukovinai fő Vezér' *Hertzeg Kóburgtól* jött tudósítás-szerént itt csak a' már meg-irt dolgokról, és azon Tábornak az ellenség földjén lett meg-szállásáról és állásáról tudósítottunk, és az erősítettik, hogy *Kotzim* a' F. Ts. bombik által nagyobb részén hammuvá és füsté lett. Itt *Toskánna Károly* Ser. fő Hadn. *Hotal* is el-esett. — Ezen fő Vezér *Hertzegnek* bizonyosság tétele-szerént, itt a' Tsáfzár Húszár Sergének Obestere *Mérsáros*, ki a' maga Divíziójával és a' *Toskánna*

Ká-



*Károly* Sergéből 2 Kompániával az ellenséget legjőbben megzavarván elkergette, és a' *Károly Toskána* Seregbéli *Oberstlájdinánt Foullon* legnagyobb vitézséget mutattanak. Ezen Tábornál még több próbák-is mentenek véghez a' fő Vezértől tett tudósítás-szerént; de az okos Tiszteknek vezérségek és a' népnek kartátsal való tüzelése, az ellenséget mindenütt szerentséfen visszaverte; úgy hogy *Oberstlájdinánt Karaitzai*, kire véletlen 2000 lovas és 1000 gyalogság ütött vala, ezekből 2 kartáts tűz adálsal 200-nál többet leseppe azonkívül, hogy a' magáé közül csak edgyet-is elvesztett volna, hanem 3 sebet kaptak. *Hertzeg Kóburg* nem tudja elége ditsérni és bámúlni a' maga leveleiben a' *Bukovinai Táborbéli népnek szerentsés és vitéz vóltokat.* (\*\*) — A' *Brasai Tudósítáfok-szerént* az *Orosz-fergebéli Májor Leiritz Ur*, kinek a' gollyóbis a' fületövit sebesítette-meg, *Brasóban* gyógyittatik. —

Ezért bizonyoson meggyül a' baja az Halálnak! A' *Consistorium* dolgába elegyítette magát — a' *Bajoniai* tsatában vitézül meghólt *Kapitány P\*\*nek* Felesége az előtt edgy-néhány napokkal ment vala *Lembergbe*, hogy a' *Consistorium* által az Urától elválasztassék; és akkor érkezék-meg, midőn a' fenn nevezett Vitéz már meghólt vala, és így a' Halál megelőzte. E' nem fokot gyászolni.

Az *Infinéri Seregnek Gen. Feldm Lájdn. Báró Bekhárd Ur*, a' 22. Apr. *Besániánál* kapott sebben, *Majusnak 9-dikén* meghólt *Szemlinben*. — A' *Triefti Puskaporból* dolgozó házról azt olvassák, hogy az titkon alájja vetett tűz miatt felgyúladván, sok *Pattantyufokat* szárnyokra repített.